

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

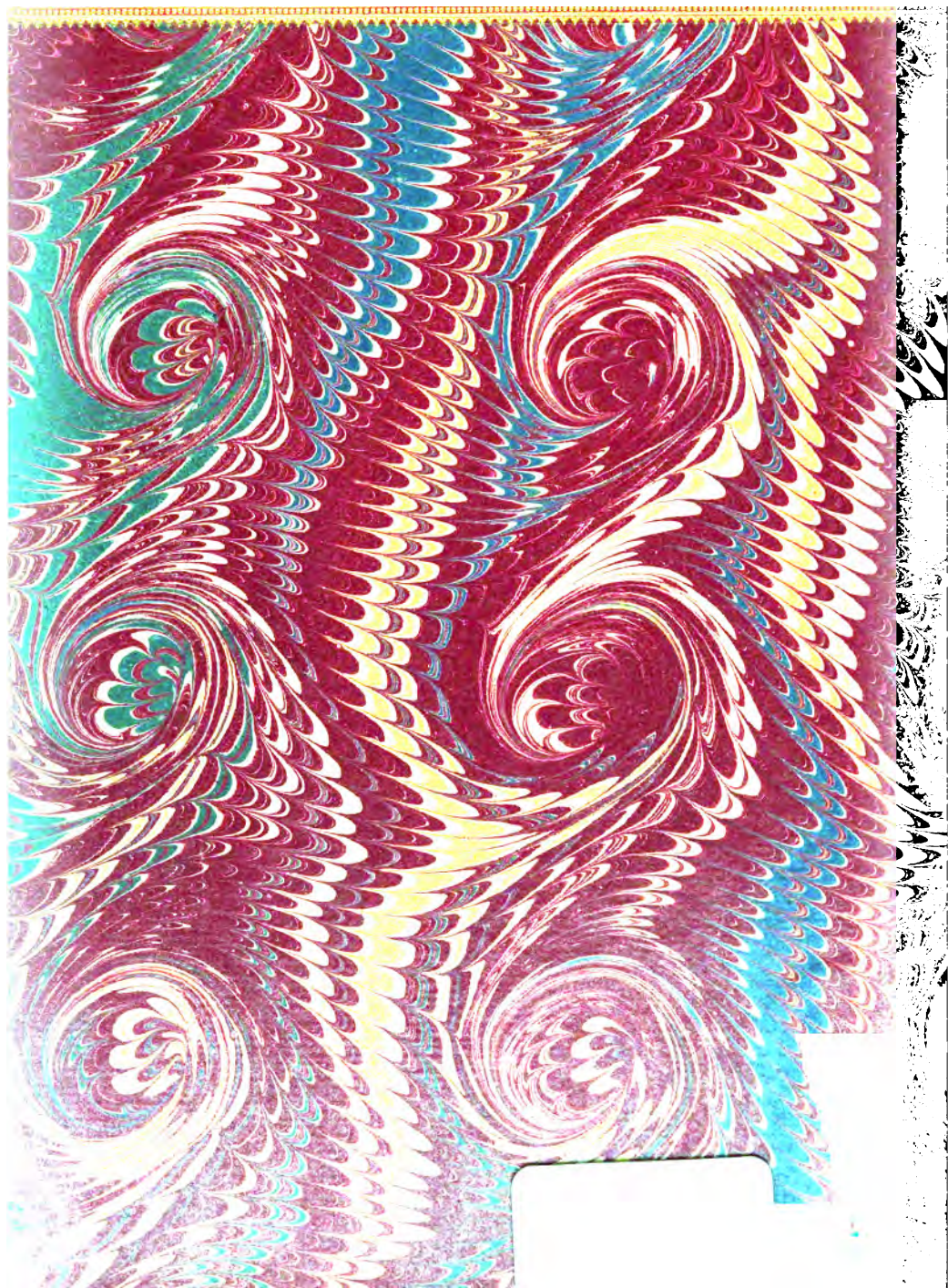
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

240. F. 41.

DB

5

Twee Herscheyden Remonstrantien

O F T E
V E R T O G E N ,

Overgegeven

Aen hare Ho: Mo: de Heeren Staten
Generael der Vereenighde Nederlanden.

Door

ANTHONIO PARÄUPABA,

*In syn leven geweest Regidoor vande Brazilianen
inde Capitania van Rio Grande: Ende met het laetste onge-
luckigh verlies van Brazyl, vande gantsche Brazilaensche
Natie afgesonden; aen hare Ho: Mo: om derselver Natie
erbmelycken en jammerlycken toelant te vertonen,
ende met eenen hulpe ende bystant te versoeken.*

In 's GRAVEN-HAGE,

Gedrukt by HENRICUS HONDIUS, woonende
inde Hofftraet, inde nieuwe Konst-en-Boeck-Druckery. 1657.

246 e H 240 f. 41

THE
BIBLIOTHECA
ATAS

1850
1850
1850

(3)

Eerste Remonstrantie /

Van

ANTHONIO PARAUÁBA Brasiliaen.

Aen hare

Ho: Mo: de Heeren Staten Generael der
Vereenighde Nederlanden.

Overgegeven in dato den 6. van Augusto. 1654.

Hooge ende Mogende Heeren, &c.

Erthoont met alle behoorlijcke eerbiedigheyt, *Antonio Parauába*, ghewesene Regidoor vande Brazilianen aen *Rio grande*: Hoe dat de geheele Braziliaensche Natie (so noch onlangs in dat district van *Brazijl* heeft gewoont, dat voor de laeste veroveringe by de meyn-edige Portugysen ghedaen, de gehoorfaemheyt van desen Staet was onderworpen) als goede getrouwe Onderdanen in hare getrouwigheyt, tot desen Staet ende in de ware Christelijcke Gereformeerde Religie, tot op het alderlaeste toe ghetrouwelijck hebben geleest, volhart, ende als noch leven ende volherdende zijn.

Zyndé hy Suppliant derhalven en ten dien eynde van die voorz. Natie die de vlucht met Vrouw ende Kinderen (om

de wrède Moorderyen der Portugysen te ontgaen) nae *Cambresive*, beneden *Siara* inde Wildernissen hebben ghenomen, aen u Ho: Mo: afgesonden geworden, met last nwe Ho: Mo: uyt den name van die ellendige zielen als noch van hare getrouwigheyt te verseeckeren, ende dat die selve den tijt van twee geheele jaeren; laé over sullen ten dienste van desen Staet, ende tot conservatie van die by haer eenmael aenghenomene ende bekende ware Ghereformeerde Religie, inde woeste Wildernissen in 't midden vande wilde Beesten, haer voetsel ende levens onderhout soecken: By so verre uwe Ho: Mo: haerluyden insgelijcx willen gelieven verseeckeringe te doen, dan inwendigh die voernoemde tijt, sy van u Ho: Mo: hulpe ende bystant sullen hebben te verwachten.

By gebreecke van welcke hulpe syluyden nootsaekelijck en eyndelijck sullen moeten komen te vervallen in handen van die wrède ende bloedt-dorstighe Portugysen, die vande eerste occuperinghe van Brasilien, soo veel hondert duysent zielen van hare Natie hebben verworpt, en aldermeest, sedert dat dieselve haer hebben begheven onder de bescherminge van uwe Hoog Mo: Waepenen, ende tot den waeren Godts-dienst, 't welck sy nu eyndelijck, (verlaten synde) met hare geheele extirpatie sullen moeten boeten.

Soo en kunnen syluyden niet gelooven, dat uwe Ho: Mo: haer voor haer getrouwe diensten, soo langhe ende soo veel uytgestane miserien, hongers-noden en moorderyen, soodanigh sullen verghelden: Noch dat uwe Ho: Mo: oyt sullen gedogen, dat die ghene, die sy eenmael tot de kennisse vanden waren Godts-dienst hebben ghebracht, deselve wederomme worden ontrocken, ende den wech tot het Koninckrijcke Christi Iesu aenghewesen, wederomme afgheweden,
noch

noch dat die inde wilde ende woefte Bosſchen met de wilde Beefſten wederomme fouden verwilderen : Dat beſwaerlijk ſoude vallen te verantwoorden voor dien grooten ende almogenden Godt , die ſo hart is dreyghende , den ghenen die ſyn toevertrouwde pont in d'aerde ſal begraven , ende niet op woecker uyt doen.

Vertrouwen dient-halven vaſtelyck dat uwe Ho: Mo: (die haer alrijt hebben betoont als ware Vaderen ende beſchermheeren over verdrukten ende verdrevenen , ende oprechte Voefter-heeren van Godes ware Kercke) tot ſubſiſtentie van die ellendighe Braziliaenſche Natie ende conſervatie vande ware Gereformeerde Chriſtelijcke Religie op het ſpoedigſte genoegſaem ſecours derwaerts ſullen ſenden.

Ende alſoo den Suppliants Vader ende Moeder , Vrouwen ende Kinderen , Bloet-verwanten ende alles verlatende allenlijken tot trooft in ſyne droefheyt, twee jonge Soonen mede nemende, alhier naect ende bloot is gearriveert, ſoo verſoeckt hy ſeer ootmoedelijck het wille uwer Ho: Mo: goedertiereue gheliefte zijn, hem ende ſyne twee arme Kinderen behoorlijk onderhoudt van koſt ende kleeren toe te leggen, ter tijdt ende wijlen by uwe Ho: Mo: op deſe ſyne voorgheſtelde verſoecken , nae vereyſch van ſaecken moghe werden gedifponeert. 't Welck doende.

Hage den 8. van Auguſt. 1654.

Was geteeckent

ANTHONIO PARÁUPÁBA

A 3

Tweede

Tweede Gemonstrantie /

Van ANTHONIO PARÄUPÁBA Brasiliaen.

*Overgegeven op den 6. van April 1656.*Aen hare Hoog Mogende de Heeren Staten
Generael der Vereenigde Nederlanden.*Hooge ende Mogende Heeren, &c.*

Geeft met alle ootmoedigheyt ende behoor-
lijke reverentie te kennen, *Antonio Paräupaba* ge-
booren Brasiliaen , ende vande ander Brasiliaenen,
u Ho: Mo: ghetrouwe Onderdanen alhier afghefonden , dat
het nu by de 20. Maenden is gheleden , dat hy uyt den name
van syne Principaelen (de alder-rampsalighste Natie deses
Werelts, ende nochtans uwer Ho: Mo: alder-getrouwste Bra-
ziliaenen) aen uwe Ho: Mo: de redenen van syne overkom-
ste in 't korte heeft verklaert, ende daer nevens voorghedra-
gen ende te kennen ghegeven, den al te droevigen, jammer-
lijcken, ende meer dan ellendigen staet, daer in die ghetrou-
we Natie , zedert het jongste overgeven van Brazyl, aen den
alder-barbaristen, bloet-dorstighsten , trouw-loosten ende
meyn-êdigsten Portugys was vervallen, geraeckt, ende ge-
bracht : Met ootmoedigh verfoeck van hulpe ende bystant;
Geduyrende welcken tijdt hy hem gheftadigh heeft gevoet
met hope ende lijdtfaemheyt , verwachende een goede re-
solutie van u Ho: Mo: Doch is hem (tot smerte syner ziele)
tot noch toe ontrent 't selve niets troostelijcx ontmoet.

Heeft

Heeft derhalven nae soo een langh ende bang stillwygen; hem eyndelijck genootdringet ghevonden, u Ho: Mo: noch eenmael te voete te vallen, te bidden, ende te smeecken uyt den name van syne Principalen, die ellendige doch getrouwe Brazilianen, dat het u Ho: Mo: wille gelieven, haer eenmael so veele te laten syn gelegen aen haren hoog benauden stant, dat als nu de hulpe ende bystant van u Ho: Mo: op eene uyr met syn verfoeck tot hare behoudenisse moge gereet gevonden werden, Gemerckt den tegenwoordigen Staet van Brazyl, ende den noot van die ellendige zielen 't selve ten hoogsten vereyscht; Ontrent welcker beyde gheleghentheydt hy oock noodigh geacht heeft u Ho: Mo: dit weynige in 't kort te gemoet te voeren.

Soo werden dan u Ho: Mo: van wegen die ellendige doch getrouwe Natie, in aller onderdanigheyt gebeden, hier by in genadige op-merckinge te nemen, wie die geene eygentlijck syn, uyt wiens name hy, die tegenwoordig voor uwe Ho: Mo: voeten leydt neer-ghestreckt, komt eysschen hulpe ende bystant tegens den meyn-édigen Verbont-breker den Portugys.

Ontrent 't welcke hy hem ghenootsaeckt vindt, om verscheyden redenen op te haelen, de eerste gronden ofte beginfelen der kennisse tusschen die Natie ende desen Staet, ende die daer op ghevolgde onderwerpinghe der-selve, ende volherdinge in aller getrouwigheyt.

Verklarende voor Godt dat sulcx niet en wert gedaen om eenige andere insicht ter Werelt, dan alleene om de ghene, die in dese u Ho: Mo: tegenwoordige doorluchtighe Vergaderinge, als noch wel kennisse van 't geene ghepasseert is, syn hebbende, de gedachtenisse te vernieuwen, ende den onkundigen kennisse te gheven van haer-luyder geduyrige in aller
getrou-

getrouwigheyt gepresteerde diensten , om daer door in beyder herten een Christelijck mede-lyden t' hunwaerts te verwecken.

d' Eerste kennisse dan heeft die ongheluckige Natie ghe- kregen met u Ho: Mo: doorden Admirael *Bauderijn Hen- rickx* in de Bahia van *Traison*, alwaer hy gekomen synde, ter- stont heeft ghetracht dese rampsalige Braziliaensche Natie, onder beloften ende vast toe-segghen van uwe Ho: Mo: pro- tectie, aen syne zyde te trecken ; die hy oock terstont van herten alsoo bereyt tot u Ho: Mo: dienst heeft gevonden, als sy daer toe wel by hem met ernst wierden aengesocht ; Doch eylace! die onlanghs daer nae, by dieselve, ende met eenen van u Ho: Mo: beloofde protectie, na verscheydene genoo- ren diensten tegens de Portugysen, syn verlaten gheworden, 'twelcke die allerrellendigste Natie heeft moeten boeten met het bloet van duysenden van Mannen, Vrouwen en Kinderen.

Soo dier quam haer te staen de eerste kennisse met u Ho: Mo: So, datse waerlijck mogen seggen, dat haer-luyder eer- ste Verbont met desen Staet, aen hare zyde met het bloet van hare aller-weerfte panden is getekent ende bezegelt, tot een eeuwigen *onversoenlijcken* haet, teghens die bloedt-dorstighe Portugysen.

Wat quellingen, wat tormenten , wat moorderyen sy ze- dert dien tijdt, tot de komste vanden Generael *Waerdenborgh* hebben uytgestaen ende verdragen! En kan noch tonghe uyt spreken, noch penne beschrijven, maer is alleene kennelijck dien grooten ende al-wetenden Godt, die daer spreeckt: *My komt toe die wraecke.*

Met het arrivement nu vanden Heere van *Waerdenborgh*, inde *Capitania* van *Pernaumbuco*, heeft haer het kleyne over- schot

ſchot van die ellendigen , na gelegentheyt des tijds, ende na vermogen, ghedachtich hares dierbaren Verbondts, wederomme onder die beſcherminge ende gehoorſaemheyt van u Ho: Mo: begeven; Ende voorts geduyrighlijk hare Wapenen, nevens die van u Ho: Mo: gevoegt, tot verdelgiginghe der Portugyſen, oock buyten 't Rijke van Brazyl, ſelfs tot in *Africa*, inde Conqueſte van *Angola*, onder u Ho: Mo: Banieren dieſelve vervolgt.

Eyntelijck een weynigh tijds nevens d'andere u Ho: Mo: Onderdanen geruſt hebbende, onder die bedrieglijke ſchaduwe des Portugaelfchen Verbondts, inden jare 1640. tuſſchen u Ho: Mo: ende dien trouwloofen opgheworpen Koninck opgerecht ende beſwooren; Hebben ſy voor allen anderen terſtont nae de revolte inden jare 1645. in Brazyl by de meynêdige Portugyſen aengeſtelt, in 't overgaen van *Serinhain*, de wrêde verwoetheyt dier trouwloofe moeten ſmaken, alwaer doenmaels teghen het ghemaecte Accoordt, al wat van die Natie, daer binnen was, tot Vrouw, ende Kinderen toe, de bloet-dorſtighe herten dier meynêdige Portugyſen, door ſtrop ende ſweert, met haer bloet heeft moeten verſadigen.

't Is de meyninge niet Ho: ende Mo: Heeren, alle de ghetrouwe dienſten, de geledene ellenden ende miſerien van die Natie, geduyrende den tijdt vande laetſte *negen* jaren alhier te verhaelen; Maer alleene kortelijck voort te draghen, een proeve van onkreuckbare trouwe van dieſelve in dien grooten hongers-noodt inden jare 1645. ende 1646. als wanneer aen u Ho: Mo: Onderdanen, alleene (deſe bedroefde Natie buyten gheflooten) een pont Broot maer ter weecke, om van te leven; uyt de Magazynen wierde ghegheven; Ende dat

den Vyandt haer-luyden doenmaels was aanbiedende volle versoeninge, in gevalle sy tot hem wilden overkomen, Daer by noch quam, dat de Opper-Regeeringhe ghenoechsaem aen haer te kennen gaf, dat syluyden, gemerckt den grooten hongers-noot, voor die ghelegentheyte dies tijts tot haer ende haerder Vrouwen ende Kinderen subsistentie, haer van die presentatie des Vyandts mochten dienen, tot dat Godt almachtigh een genadige veranderinge mochte komen te geven: Soo heeft het die getrouwe Braziliaensche Natie doenmaels veel eerlijcker ende loffelijcker gheachtet, het pit, de basten der Boomen, ja de Asen des Velts met malkanderen te eten, ende met *duysenden* te sterven, volherdende in hare getrouwigheyt tot desen Staet, dan haerluyden eenmael so dier bezegelde trouwe te bevlecken, met dat eeuwige brantmerck van oneere, van tot uwe Vyanden om hongers-noodt overgelopen te zijn: *Roepende alhier Godt ende alle Menschen, doenmaels op Ithamarica gervoont hebbende tot getuyge (over die ondelijcke, ongheloofte, jammerlijcke ellenden ende hongers-noden, daer mede die ghetrouwe zielen soo langhe hebben gheworstelt) dat u Hoogh Mogende hier in niet anders wordt verthoont, als de oprechte waerheydt.*

Hooge ende Mogende Heeren, hier by gelieven u Hoogh Mogende aen te mercken, dat alle het ghene verhaelt werdt, van dat die ellendighe Natie in den dienst van u Hoogh Mogende ontmoet, ende by haerluyden altijts soo couragieuvelijcken uytgestaen ende verdragen is, dat sulcks niet en is gedaen door *een Volck*, noch sonder de kennisse des *waren Godts* synde, maer door *een Volck*, dat met u Hoogh Mogende Verbondt, oock de *ware Ghereformeerde Christelijcke Religie* heeft omhelt en aenghenomen: Ende hoe verre oock daer omtrent

trent albereets den Godt ende Vader aller barmhertigheden de gaven syner ghenade over die arme zielen heeft uytghestort ghehadt , sal met een Exempel kortelinge werden aangewesen.

P E R R E P O T I, Regidór van die rampsalighe Natie, synde in den jaere 1649. op den neghenthienden van Februarij : In de tweede ongheluckighe Batallie aen de Guararapes ghevanghen by de Portugysen , is doenmaels door die bloedt-honden soe boven maten Barbarisch ghetraecteert gheworden, (dat het 't bedencken van alle onmenschelycke wreedtheden verre te boven gaet) soo met slaeghen, alle manieren van tormenten , 't sluyten van handen ende voeten aen malcanderen, gheworpen in een donkeren Kuyl, daer by hem weynigh ghenoech voedsel van Water ende Broodt heeft mogen gebeuren, wentelende aldaer den tijt van ses geboele Maenden in syn eygen vyrligheyt.

Het soulagement, dat hem altemets met een uyre ofte ettelijcke tot het genot des lichts uyt te laten , wiert ghegeven, was maer alleene eene verdubbelinge en vernieuwinge, ofte veel eer eene vermeerderinghe syner qualen: Als wanneer hy hem stracx vont besprongen van *Papen* en *Monnicken*, en van eenige syner nae *Bloet-verwanten* door deselve opghemaeckt, die hem geduyrigh aenpersten om de *ware Gereformeerde Religie* (die sy naer gewoonte voor de vervloeckste Ketterye uyt-krijten) af te sweren, en hem weder te werpen in den schoot der *Roomscher Kercke*: Verders alle vlijt te willen aanwenden om d'overige van syne Natie noch inde ghetrouwigheyt van u Ho:Mo: dienst volherdende aen hem te trecken, en tot haer over te brenghen, onder beloften van sulcks aen hem terstont met het gheven van een *Capiteynschap*, ende verseeckeringhe van meerder *beneficie* in 't toekomende, te sullen erkennen,

Roepende alhier tot getuyge alle de ghevangenen die doen ter tijdt met hem, inde Cape S. *Augustino* hebben ghevangen gefeten, hoe dien grooten Godt der barmhertigheden doemaels dat swacke riet, door syne sonderlinge genade tot een Pilaer des Geloofs gesterckt heeft, dat hy tot onderscheydelijcke malen, geduyrende den tijt vande voorl. *ses* Maenden van syne tormenten, op de maniere vooren verhaelt, daer toe aenghesocht, elckens met een onkreuckbaer ghemoet antwoorden; *Dat hy onweerdighe eenmael hebbende doot een ontverdiende ende onbegrypelycke ghenade erkent den Godt ende Vader aller genaden, inde ware Gereformeerde Religie, die hy verseeckert was, de waere waerachtige ende d'eenige Gode bebaegelyck te zyn:* Dat hy gheresolveert was daer by te leven ende te sterven; Dat hy gering achten alle tormenten die sy hem aengedaen hadden, ende alnoch aen doen wilden, dat hy die door de genade Godts getroost was afte wachten; Danckende dien grooten Godt, dat hy hem onweerdighe van alle Schepelen door een sonderlinge genade weerdigh achten om den name Jesu Christi synes Zalighmakers te lyden; Byntelijck, dat hy ghedachtigh des dieren Eedts aen Godt ende u Ho: Mo: gedaen, oock bereyt was te sterven, getrouw aen Godt, ende ghetrouw aen u Ho: Mo: Waer op ghevolght is, dat na 't verloop der geseyde *ses* Maenden, de bloetdorftige siende, dat op soo een stantvastigh ghemoet, noch door tormenten, noch door beloften van eer-Ampten en rijcke vergeldingen, yets was te winnen, hem uyt den donckeren put syner ellenden hebben voortgheaelt, met voorgeven hem te willen versenden na de *Babia*, doch met voornemen van hem wrêdelijck te vermoorden, gelijk sy oock sulcx met der daet hebben bevestight, als wanneer hy nu gereet tot de slachthanck, noch aen

ver-

verscheyden van u Hoogh Mogende Officieren , mede inde Cape Saint *Augustino* ghevangen sittende, heeft ghesprooken; *Ik weet, dat sy my dooden sullen, Doch voor het laetste bidde ick u luyden, doet dit om mynent wil, als ghy weder op het Recif komt, ende seght aende Opper-Regeeringhe, wat ghy van my ghesien ende gehoort hebt, hoe dat ick haren ghetrouwen Dienaer siewen sal, ende seght aen die van myne Natie, dat ick haer vermane te willen verbblyuen alle haer leuenlangh, ghetrouwen Godt, ende ghetrouwen hare Hoogh Mogende.*

Wyders is, den Remonstrant u Hoogh ende Moghende Heeren biddende, uyt den naem ende van weghen die ellendighe Menschen, eens met hert ende ziele te willen aenmercken, de beginselen der wonderbare ghenade Godts, in dat arme Volck; Hoe dat Godt Almachtigh beliest heeft al-bereets veele van die arme Schepselen te brenghen vande duysternisse tot het licht, ende van de macht des Sathans tot hem-selven: Waer toe het syne Goddelijcke Majesteit behaecht heeft u Hoogh Moghende (die oock uyt 't Heyden-dom verlost syt) te roepen ende te ghebruycken tot instrumenten, om syn *Heyligh Evangelium* haer te verkondighen: 't Welck eyghentlijck het pont ofte talent is, dat u Hoogh Moghende soo hoogh is aen bevoolen, om op woecker uyt te doen, ghelieft dat selve nu tot winst van die ellendighen te besteden, op dat wanneer dien nauw toechenden huys-Heere eenmael sal komen om reeckenschap, hy mach bevinden, hoe ghetrouwe u Hoogh Moghende gheweest syt in synen dienst, ende in 't doen accresseren van syn *Heyligh Evangelium*.

Het perijckel Hoogh ende Mogende Heeren daer althans die ellendighe Menschen, soo na lijf als nae ziele insteeken,

met het droevigh overgheven van Brazyl, ende het verlaten dier rampfalighen, onder de klaeuwen der bloedt-dorftighe Portugyſen, hare dootd Vyanden, is overmaten groot ende ghevarelijck, ende 't ware albereets met haer omghekomen, by aldien niet dien goedighen ende barmhertighen Godt op een ſonderlinghe wyſe, ende door onverwachte middelen haer luyden hadde behouden door de verdeeltheyt ende de revolte der Brazilianen, *Negros* ende *Molatten* der Portugyſen, die welcke ſynde gheweest de force ende die macht vande Portugyſche Wapenen, als nu het gheweer, teghens hare ondankbaere Meesteren hebben op-ghenomen, ende haer voor een groot ghedeelte hebben Meester vande Campagne ghemaect, ghelijck de gheintercipieerde Brieven van *Iuan Fernando Viero*, ende anderen duydelijcken melden, ende uyt de nevens gaende Copie te ſien is.

Soo dat als nu (onder Correctie) den tijdt ende occasie voor uwe Hoogh Mogende ghebooren is, om met een kleyne macht Meester te worden, van een der ſchoonſte ende weerdighſte Koninghrijcken des Werelts, ende met eenen te confereren, die ellendighe, doch ghetrouwe Natie van haren totalen onderganck, ende wederom in 't midden van haer te ontſteecken het licht van *Godes Heyligh Woordt*, dat andersints by ghebreck van *Leeraren* gheſchapen ſtaet, om 't eenemaal uytgebluft te ſullen worden.

Hoogh ende Moghende Heeren, 't is nu de tijdt, ofte 't iſſe nimmermeer, daer in u Hoogh Mogende konnen weder krygen, 't gene ſy gheduyrende den Oorlogh met dien grooten ende machtigen Koninck van *Hiſpanien*, door hare Wapenen ſoo loffelijcken hadden ghewonnen, ende dat haer een opgeworpen Koninck van *Portugal* (die u Hoogh Mogende de

de wagghelende Croone hebben op het meynédighe hoofd vast gehouden) onder schijn van Vrede, soo trouwloofelijck heeft ontweldight.

't Is nu den tydt, dat u Hoogh Moghende konnen rechtvaer dige wraecke nemen over dien meynédigben Lusitaen , die de eerste is gheweest, die het ontsach van u Hoogh Mogende Wapenen heeft der- ven met voeten trappen, ende met de sachtmoedighbeyt van u Hoog Mogende opentlijck den spot drijven.

't Is nu den tydt, dat u Hoogh Mogende konnen wraecke nemen over die Godt vergheten Natie, die haer niet en heeft ontsien, selver 't ghebeente van u Hoogh Mogende ghetrouwe Onderdanen in hare rust-plaetsen te stooren, Kercken ende Kerck-hoven daerom op te delven, ende in 't ghesichte der Ouderen, 't ghebeente van hare Kin- deren, in 't ghesichte der Kinderen, 't ghebeente van hare Ouderen, in 't ghesichte der Mannen, 't ghebeente van haere Vrouwen, ende in 't ghesichte vande Vrouwen, 't ghebeente van haere Mannen; oock door privaten of te beymelijcke ghemacken (tot meerder schimp ende herten-leet) in de Zee te werpen.

Welcke teghenwoordighe gheleghentheydt van dien grooten Godt, u Hoogh Mogende nu werdt in handen ghe- gheven : Ende by aldien u Hoogh Moghende die ghelieven te laeten voor by gaen, soo sal daer door veroorsaect wer- den, een beróvinge van oneynehijcke goederen, aen u Hoog Moghende arme ende beanghste Onderdanen, jae een ghe- heelen onderganck ende uytterste extirpatie van die ramp- salighe Braziliaensche Natie, die soo wel aen u Hoogh Mo- gende ende desen Staet hebben gemeriteert, ende om welc- ke Natie ten gronde toe uyt te roeyen, hebben de bloedt- dorstige Portugysen, het van tijdt tot tijdt met alle practijc- que aengeleyt; Alsoo sy merckten, dat syne dwinghelandy

aldaer niet dan met de verdelginghe der voorsz. Natie, en konde gevestigd werden.

Hoogh ende Mogende Heeren, het is seecker ende ghe-
wis, dat dien schaemteloopen Verbondt-breecker, hem vin-
dende als nu ghestelt in soo een grooten benautheydt, ende
vreesende, dat uwe rechtveerdighe Wapenen, hem in dese
ongheleghentheydt syner saecken, mochten komen te over-
vallen; *Eerstdaeghs* wederomme door syne Creaturen hier
te Lande ten voorschijn sal komen, met presentatie van
nieuwe onderhandelinge, ende by dieselve gouden Bergeſ
belooven, na den aert van syne ghewoonelycke bedrieghe-
ryen, daer syn meeninghe noyt en sal syn een handt vol loots
te gheven, teghe u Hoogh Moghende by eygen selfs ex-
perientie ghenoechsaem tot haeren schaede hebben onder-
vonden.

Hebbende den Remonstrant om redenen vooren verhaelt
noodigh gheacht u Hoogh Moghende in onderdanigheyt
kortelyck te ghemoet te voeren, de voorschreven ghetrou-
wedienſten vande Braziliaenſche Natie aen desen Staet ge-
daen, hare meenighvuldighe onghehoorde uytgheſtane mi-
ſerien ende ellenden, ende die aen haer ende den haren door
den Portugysen gepleeghe moorderyen, zedert haer luyder
eerſte kenniſſe ende Verbondt met u Hoogh Mogende; Daer
nevens oock aenghewelen is de eerſte krachtinghe beginſelen
der Goddelijcke ghenade aen die ellendighe Schepſelen,
ende hoe het te beſorgen ſtaet, dat ſy by gebreck van *Leera-
ren* van *Godes Heyligh Woordt*, nae verloop van tijdt, wede-
omme van het licht tot de duyſterniſſe fullen moeten ver-
vallen; Als mede den teghenwoordighen benauwden toe-
ſtant der Portugysche ſaecken in Brazil, door het afvallen
der

der *Negros* ende *Molatten*, ende de occasie die daer door u Hoogh Moghende ghebooren is, tot reconvreringhe van al 'tgene dat by den meynêdighen Portugys, u Hoog Mogende ontnomen is.

Mits welcken komt den Remonstrant wederom, uyt den name van die ellendighe doch ghetrouwe Natie, knielen, voor de voeten van u Hoogh Moghende ootmoedelijcken ende om Godes wille biddende, dat het u Hoogh Moghende ghenadighlijcken wille ghelieven, ten insichte van alle die ghetrouwe diensten, uytghestande miserien ende ellenden van die rampsalighe Natie, ende voornamentlijck om den bandt des *waeren Gheloofs* tusschen u Hoogh Moghende ende haer ghemeen, die selve als nu, in haeren uyttersten noodt, by provisie met *twee* Schepen, met Waepens ende Ammunitie van Oorloghe te assistêren, ende wijders soo ghetrouwelijcken ende promptelijcken by te staen ende te helpen; als u Hoogh Moghende (op haer versoeck) ende toegheseyde protectie van haer-luyden gherêde bystant ende hulpe hebben ghenoten; Dewelcke om haere ghetrouwigheydt aen u Hoogh Moghende tot in haer graff te bewyzen, ende te bewaeren, uytghekooren hebben de wilde ende woeste Wildernissen, tot hare rampsalige Woon-plaetsen, in 't gheselschap der wilde ende woeste Beesten, alwaer sy naest Godt, op u Hoogh Moghende hulpe ende bystant alleen syn wachtende.

Sullende den Remonstrant, en syn ellendighe Natie, den Godt aller genaden ende barmhertigheden sonder ophoudê bidden, dat het syne Goddelijcke Majesteit wille gelieven trwer Hoogh Moghende Regeeringhe, van tijdt tot tijdt meer ende meer te zeghenen, ende te voorspoedighen, ende

aen u Hoogh Moghende ende uwe Onderdanen in genaden
te erkennen , de weldaden , die u Hoogh Moghende
in desen , aen dese arme verlatene Menschen
sult komen te bewijfen.

Was geteeckent

ANTHONIO PARÁUPABA.

Translaetuyt het Portugijs van een BRIEF,

Geschreven nyt Paráyba, in dato den 22. Sept. 1655.

Door JUAN FERNANDO VIÉRO, aen MARCOS
RODRIGUES STINOQUE tot Lyffebon.

GEduyrende d' Oorloghe in dese Capitania , hebbe ick in myne
particuliere saecken van u Ed: ontfangen alle faveur, nu synde
in een ander die ons meerder sorghe geeft, verhoope met geen minder
reden noch soodanigh van u Ed: te verwachten, want d' onse syn ge-
revolteert, ende hebben ons gebracht in soo veel grooter forge: Ge-
merckt de Negros ende Brazilianen syn rebell geworden, gelyck u
Ed: daer sult verstaen hebben, twelcke ick alhier niet relatere om dat
dit een Brief is, maer om dat u Ed: alles bekendt is; inde Brieven
aen syne Majesteyt, geschreven door Cyffer-letteren, hebbe ick over-
geschreven ende versocht, met grooten yver, dat hy ons sal gelieven te
senden Volk en nootsakelijke Ammunitie, om hun wederom te brengen
tot subjectie, ende tot noch toe geen antwoord gehadt van alle't gene
ick aen syne Majesteyt hebbe geschreven; Daeromme versoecke aen u
Ed:

Ed: dat dieſelve ſal gelieven op den ontfangh deſes , met alle mogelijke devoir te ſollicitêren, ten eynde eenmael werde gheeffectueert 't ghene ick ſoo iterativè hebbe verſocht , want anderſints ſullen de Rebellen ons in groote benautheyt brengen , d' Inwoonderen clagen ſeer, d' exclamatie is groot, willen liever weſen onder de Hollanders als onder ſyne Majesteit, om vry te zyn van ſoo veele oppreſſien ende dootſlaegen die haer daghelijck worden aenghedaen: Ende alſo deſe Capitania niet is geprovideert van Soldaten, ſoo hebben wy gheen ghelegentheyd om die te defenderen. Ende terwijlen Godt gelieft heeft dat wy gheluckelijcken dit Landt hebben ghewonnen, met perijckel van lijk ende leven , ſoo is 't niet behoorelijck dat weynighe Molatten ende Negros, (ghelijck ſy doen) ons onruſtich maecten : Ick vertrouw, (door Chriſtelijcke liefde) dat u Ed: ſult ſorge draghen, dat wy niet in deſe benautheyt verblijven; want wat nu niet een cleyngheyd can werden gheremediceert , ſal daer nae bloeynde geldt coſten.

Is 't dat ick tot noch toe hebbe aen ſyne Majesteit groote dienſten gedaen, ſo is niet cleynder dat ick tegenwoordig doe inde Capitania van Parâyba , alſo ick deſelve wederom op-bouwe ende populere, ſynde de beſte plaetſe die hy heeft in America , ſonder eenich behulp of middelen vanden Koninck , veel min vande Inwoonderen, die niet connen geven, ſoo dat ick nu al twee Maenden geleden, de Infanterie hebbe onderhouden tot mijnen coſten, ende wederom gherepareert het beſte Fort dat hy in deſe Capitania is hebbende genaemt Cabe dello , 't is my lief dat ick ſyne Majesteit toe can brengen eenigen dienſt in deſe ſchier onmogelijke ſake , ende ſal de plaetſe in foodanige ſtaet brengen, dat geen ſtaetſuchtighe ſullen manqueren, die deſelve niet geerne ſullen willen gouverneren. Ick ben doende in 't maecten van een Relatie aen ſyne Majesteit , dien ick eerſt aen u Ed: ſal ſenden, aengaende deſe Capitania , ick hadde voor-
genomen

aen u Hoogh Moghende ende uwe Onderdanen in genaden
te erkennen , de weldaden , die u Hoogh Moghende
in desen , aen dese arme verlatene Menschen
sult komen te bewijfen.

Was geteeckent

ANTHONIO PARÁUPABA.

Translaetuyt het Portugijs van een BRIEF,

Geschreven nyt Parayba, in dato den 22. Sept. 1655.

Door JUAN FERNANDO VIÉRO, aen MARCOS
RODRIGUES STINOQUE tot Lyffebon.

GEduyrende d' Oorloghe in dese Capitania , hebbe ick in myne
particuliere saecken van u Ed: ontfangen alle faveur , nu synde
in een ander die ons meerder sorghe geeft, verhoope met geen minder
reden noch soodanigh van u Ed: te verwachten , want d' onse syn ge-
revolteert, ende hebben ons gebracht in soo veel grooter forge: Ge-
merckt de Negros ende Brazilianen syn rebell geworden, gelijck u
Ed: daer sult verstaen hebben, twelcke ick alhier niet relatere om dat
dit een Brief is, maer om dat u Ed: alles bekendt is ; inde Brieven
aen syne Majesteyt, geschreven door Cyffer-letteren, hebbe ick over-
geschreven ende versocht, met grooten yver, dat hy ons sal gelieven te
senden Volk en nootzakelijke Ammunitie, om hun wederom te brengen
tot subjectie, ende tot noch toe geen antwoordt gehadt van alle't gene
ick aen syne Majesteyt hebbe geschreven; Daeromme versoecke aen u
Ed:

Ed: dat dieselve sal gelieven op den ontfangh deses , met alle mogelijke devoir te solliciteren, ten eynde eenmael werde gheeffectueert 't ghene ick soo iterativè hebbe versocht , want andersints sullen de Rebellen ons in groote benautheyt brengen , d' Inwoonderen clagen seer, d'exclamatie is groot, willen liever wesen onder de Hollanders als onder syne Majesteit, om vry te zyn van soo veele oppressien ende doot-slaegen die haer daghelijck worden aenghedaen: Ende also dese Capitania niet is geprovideert van Soldaten, soo hebben wy gheen ghelegentheydt om die te defenderen. Ende terwijlen Godt gelieft heeft dat wy gheluckelijken dit Landt hebben ghewonnen, met perijckel van lijf ende leven , soo is 't niet behoorelijck dat weynighe Molatten ende Negros, (ghelijck sy doen) ons onrustich maecten : Ick vertrouwe, (door Christelijcke liefde) dat u Ed: sult sorge draghen, dat wy niet in dese benautheyt verblijven; want wat nu niet een cleyghedyt can werden gheremedieert , sal daer nae bloeynde geldt kosten.

Is 't dat ick tot noch toe hebbe aen syne Majesteit groote diensten gedaen, so is niet cleynder dat ick tegenwoordig doe inde Capitania van Parayba , alsoo ick deselve wederom op-bouwe ende populere, synde de beste plaetse die hy heeft in America , sonder eenich behulp of middelen vanden Koninck , veel min vande Inwoonderen, die niet connen geven, soo dat ick nu al twee Maenden geleden, de Infanterie hebbe onderhouden tot mijnen kosten, ende wederom gherepareert het beste Fort dat hy in dese Capitania is hebbende genaemt Cabe dello , 't is my lief dat ick syne Majesteit toe can brengen eenigen dienst in dese schier onmogelijke sake , ende sal de plaetse in soodanige staet brengen, dat geen staetsuchtighe sullen manqueren, die deselve niet geerne sullen willen gouverneren. Ick ben doende in 't maecten van een Relatie aen syne Majesteit , dien ick eerst aen u Ed: sal senden, aengaende dese Capitania , isck hadde voorgenomen

genomen niet meer te doen, maer den yver brenghet my daer toe, dat ick niet can naer laten, 't gene my dunck te behooren ten dienste van syne Majesteit, want ick niet anders seggen sal als met die intentie, ick sal niet anders by brengen, of 't sal bevonden worden seecker ende de waerheyt te zijn: maer (Godt weet) om mijner sonden schult! het goet doen wordt verduystert, ende de quaetwillige worden voort getrocken: *V Ed: gelieve zijn oogh-wit hier op te nemen, op dat dit ten effecte gebracht werde.*

Den Persoon die hydyendaegs myne negotie doet, is mijn Broeder, u Ed: bekent, genaemt Gaspar Berengel d'Andrada, aen wien ick alles vertrouwde, ende alle de eere die u Ed: hem sal doen, sal mijn aengenaem zijn.

Syne Majesteit heeft gelieft, (nu 16. Maenden geleden,) toe te senden ordre, dat de Meester del Campo Francisco Baretto, ende andere Meesters del Campo, souden uyt deelen alle Officien en Landeryen; welcke volgende den gemelten Heere, wel behoort hadde te besorgen; dat d' Officieren ende Soldaten die grooten dienst in dese Oorloge van Parnaumbuco hebben gedaen, hadden gerecompenseert geworden, 't welck tot noch toe niet is gheschiet, ende sy claghen ende roepen ten alderhoogsten over hare ongevallen ende quade fortuyn; Want ick verseeckere u Ed: dat hare meriten zijn grooter als geimagineert can werden, ende 't soude goet wesen, dat hare Majesteit, ende meer Heeren Ministers sulcx beter bekent waere, op dat sy te meerder mochten geestimeert werden: Maer de remedie is te verre, Godt wil het versien.

V Ed: ghelieven my niet te sparen tot u Ed: dienst, 't welck ick van goeder berten sal doen; Wien Godt beware vele jaeren.

Paráyba den 22. Septemb. 1655.

Was ondersceekent

JUAN FERNANDO VIÉRO.

4.

5.

